

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt III. Christus moriturus ab Iscariote proditur, à Petro negatur, ab
Herode illudatur, à Pilato flagellatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

biberent, calidum adhuc spirantemque, idque contra morbum. Adhuc hic modus, qui curandis animi morbis medelam quarunt, habent hic, quem hauriant, purissimum sanguinem, recentem omnino, & de suis primùm receptaculis eliquant.

Cum inter Argivis & Lacedamonios super Thyrao agro certamen esset, pars utraque selecti militis trescentos in pugnam composuit, qui liti hinc finem facerent. Pugnam est acerrimè, & sine missione, non sine sanguine, Ceciderunt denique unà omnes, duobus solam Argivis, Argenore & Chromio stantibus, qui ut victoriam domum nunciarent, à mortuis ad vivos properarunt. His digressis, Orthyadem Laconum fortissimus, etsi jam vicinissimus morti, extremas tamen vires resumpsit, loco confurrexit, hostium aliquot spoliavit, trophæum erexit, atque digito suo pro calamo, suo sanguine pro atramento usus, hunc scuto titulum inscripsit: *Lacedamonius de Argivis*. Quo facto, in casorum acervum se abiecit, & finit. Si fas ima summis conferre, Orthyadem in Sionis viridario invitam conspicior, Christum video, qui inter extremam cum morte luctam trophæum statuit, & has in illo voces suo sanguine descripsit: *Sic DEVS dilexit mundum*. O nimum amorem istum, cui expleto mors una satis non fuit, sed ante mortem vitam hanc nostram mori cogit! ita quidem, ut nostri amantissimus Christus membra intire, guttatim contabescere, & per lenta sanguinis stillicidia, diversis viis animam abire voluerit: & tamen adhuc plus diligebat ille quam perforebat, plus perferre cupiebat quam per humanam naturam valebat: mors illi pœnarum ejus vicissima videbatur; nec ei sufficiebat, si semel tantum moreretur in Golgothæ cœmeterio, nisi prius fuisset etiam mortuus in Gethsemani viridario: parum ei erat, si inter latrones expiraret medius, nisi & ante sudore sanguineo sic fumaret, ut jam flagellatus videri posset.

§. V. Ad Christum sudore sanguineo manentem pii suspiratus. *Pluricula de aliis quæ ad rem presentem.*

O mi amantissime Domine JESU, te unum suspirat cor meum. Cur, o amor meus, cur ita ipse tormenta ita præcipitas? Nondum hic illus est è Brutorum gente Romanus carnifex, nondum hamata te flagella lacerant, nondum aculeati sentices divinum verticem perfodiunt, nondum prægrandes clavi manus pedesque configunt; & tamen jam nunc tam uberes cruoris fonticuli fluunt. Quid eras fiet, cum totum corpus unus erit livor, vulnus unum? nimirum hodie tibi vult currunt, eras dabis cruoris maria. Atqui verò in supremis his angustiis, nemo unus hominum est, qui te vel minimum refocillet, nullus qui vicem tuam participet, qui dolorem tuum vel verbulo soletur: etiam amantissimi deserunt: ipsi etiam discipuli linguâ quàm animo meliores destituunt. Paulo antè vinciri tecum & mori parati, jam stertunt, brevi & fugam circumspicendi: solus o Christe vigilas, solus precaris, sudas & laboras. Verè torcular solus calcasti. O mi JESU, JESU mi patientissime, miserere mei, præcipue supremo vitæ meæ tempore. Confirma me in ultimo certamine, illâ præsertim horâ, quæ de omnibus meis animis sententiam feret. Mærores tui meos refocillent, angores tui meos dissipent.

Sed o felicem te dives olearum Horto, à Domino tuo purpurate, & sanguineis notis velut rosis stellate; tu arcanas illas voces atque genitus, tu suspiria lacrymis distincta, tu preces singultibus interruptas audivisti, conscius meritoris qui Christum, soporis qui locos oppresserat. Gatriant alii Adonidis aut Aleinoi hortos: nuge sunt & meta dumeta ad te comparati; Elysi campi, Elysi non sunt præ tuâ dignitate. Non errem, si te feliciorum primo illo paradysum dixerim. Et quis

Tom. II.

me transferat, ut olim Adamum, in nova hæc & beata tempe? Sed & o felicem te terram, quæ Domini tui cruorem combibisti, numquam tam pretioso rore irrigata! Quis mihi det, ut sexcentis oculis fatigem locum, quem Servatoris vestigia presserunt; genua contigerunt, cui sese os oculique appresserunt? Sed o terra, an non erubuiti, te premi tam sacro pondere, te aspergi tam nobili liquore? Imò certè rubere cœpisti Minio nimis pretioso purpurascens, postquam tubentem tibi stillam novus hic hortulanus irroravit. Et tu è caelesti prætorio alare Juvenis, quod tibi munus in hoc hortodemandatum? tunc illum solaris, qui tuum unicum est solamen: illumne ad certamen animas, qui tunc in illo contra apostatas angelos certamine, servavit? Ah! quæ hæc tam lucuosa metamorposis, quod fatum hoc tam ineluctabile, ut is in terrâ jaceat, quem in cælo beatæ mentes non sine tremore adorant.

Quid agimus hic Christiani, quæ animi nostri sunt sensa? Videre mihi, obsecro, æterni Patris Unigenam, mæsto noctis silentio, ad olearum colles terra diffusam, & velut sub mole maximâ fatiscentem, guttis roseis undique notatum. Videte mihi botrum crucis torculari nondum impositum, jam tamen ex eo vindemiam sponte redundantem. Videte oleam trapetis nondum pressam, jam tamen olivi plurimum sudantem. En spongiam nullius manu contractam, humore tamen copioso manantem. En terram virginem hostili aratro nondum proficissam, jam tamen messe uberi triumphantem. Videte mihi pellicanum nondum clavorum rostris confixum, jam tamen sanguineis rotibus stillantem. Videte agnum nondum macello, nondum cultro admotum, jam tamen undequaque guttis sanguineis respersum: guttas modo videris, brevi visuri sanguinis flumina. Sed o sensus humanos, vel adamante duriores illum hircinò sanguine domari ferunt, hos sanguis divinissimus tam largè, tam variè fusus vix quidquam egollit. Terra movet, sol expallet, sepulera referant, saxa rumpunt, mortui sentiunt, rupes dissiliunt. Homo quid? Ridet, & Domini sui sanguinem, jocum sepe facit & ludibrium. Chrotildis regina, uti Gregorius Turonensis refert, ab Amalerico conjuge crudeliter habita, Childeberto fratri candidum linteum misit proprio sanguine infectum, quod loco litterarum esset, & hoc quasi fratri diceret: Videtne hæc Childeberte, & pateris? cernisne quid soror pariat, & conives? non vindicas, non defendis? Et, en nobis ex oliveto sudarium misit Christus, quod suo ipse sanguine largiter pinxit, & hæc quasi verba inscripsit: Hunc mihi sudorem scelera vestra expresserunt: videris ista, & vitam priorem non desisisti? Utinam nos Childeberti nunc simus, & in nostram ipsi vindictam animemul

Certe Patientem Christum nemo luget verius, nemo amat sincerius, quàm qui ea, ob quæ passus est Christus, odisse incipit. Tui, o mitissime JESU, sudores sanguinei gelidos meos abstergant, tuæ preces vin & robur meis tribuant. Tua innocentia meas noxas eluat, tua mors immortalitatem mihi beatam conferat. Tuus sim vivus, mortuus. Ita tecum, mi JESU, & pro te libens moriar.

CAPUT III.

Christus moriturus ab Iscariote proditur, à Petro negatur, ab Herode illuditur, à Pilato flagellatur.

Filius Virginis Christus ab omni hominum genere contumelias est passus: à suis, ab alienis, à sacerdotibus, Pontificibus, Senatoribus, Regibus; à Pharisæis & plebe; à summis, infimis; ab hostibus & amicis. Ipsi etiam

Christus ab omni hominum genere contumelias est passus, etiam

Handwritten notes in the right margin, including 'LAVET IN ACQUA' and other illegible text.

etiam discipuli suam in necem Magistri contulerunt symbolam. Fuit eorum unus, qui hostibus illum proditor, fuit qui coram servis eum negaret; ceteri fugiendo ac deserendo promissam in cena fidem minime servarunt. Quid miramur hunc optimum patremfamilias ab alienis tam male habitum, quem ipsi etiam injuriis affecerunt domestici? Ab Herode Iannas, a Pilato plagas tulisse Christum, nil novi, hostes erant: a Judâ perfidissime traditum; a Petro ter constantissime affirmatum sibi eum hominem esse ignotum, hoc novi quid & miri est; discipuli fuerant. Sed hæc singula penitentiâ inspiciamus.

S. I. Iscariotes Christum prodens.

Dominus Jesus jam morti proximus, duos è discipulis Hierosolymam præmittens, Ecce, inquit, introcunibus in civitatem occurret vobis homo amphoram aqua portans; sequimini eum in domum, in quam intrat, & dicitis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister, Vbi est averforium; Et pascha cum discipulis meis manducem? & ipse ostendet vobis cenaculum magnum, stratum, & ibi parate. In hoc cenaculo Christus triplicem suis cenam dedit. Prima erat ritualis illa, quæ agnum Paschæ consumendum inferebat. Altera communis & quotidiana, quæ famem consuetis epulis, solitis cibis eximebat. Tertia demum sacrosancta, quæ divinum epulum, corpus & sanguinem Dominicum exhibebat. Ad hæc caelestem cenam pedes Dominus servis piscatoribus lavit, sermone in Humilitatis & Charitatis commendationem instituto. Innumera hæc mysteria sunt. Non tangimus: nullus hic dicendi finis, nullus exitus. Unicum hoc loco censui libandum. Nefas silentio præterire (quod plerique faciunt) obstupescendam Domini Jesus v mansuetudinem, quæ in suum proditorem est usus. Cum Hebræo vate dixerim: *Obstupescite Cali super hoc. Obstupescite terra, obstupescite omnes Angeli ineffabilem Regis vestri placiditatem in tolerando scelere humano.*

Reverâ jam in cenâ Christus fel & acetum cepit bibere: omnes epulæ amarioribus corruptæ. Nam præterquam quodd dissenso ambitiosa inter discipulos orta, quis eorum major; Petri etiam titubans lingua, & ceterorum turpis fuga in sermonem venit: hæc Christo merum fel erant. Hæc tamen omnia superabat, quodd ille lupus, proditor, diabolus Iscariotes lateri hæreret. Ah, quæ mitissimus Jesus non tentavit, ut hunc hominem à cogitato scelere averteret? In Apostolum eum elegit, suum questorem fecit, elemosynis præfectum constituit, patrem illius, ut serunt, à leprâ, matrem à paralyti curavit, ultra, triennium inter suos illum toleravit, plurima eum docuit, obmurmurantem pertulit. Tandem turbatus spiritu, Amen amen dico vobis, inquit, *quia unus ex vobis tradet me.* Turbatur amantissimus Pastor, quodd unam è suis oculis, quas unicè amarat, esset perditurus. Nihilominus omnem salutis viam explorat, tentat omnia Magister mitissimus, ut discipulum à concepto flagitio abducat. Nam i. secum illum in ultimâ cenâ tolerat, non oculis tantum æquis illum aspicit, sed ex eadem paropside cibos cum illo sumit, humanissimè illum affatur.

2. Non tantum hunc mensæ contubernalem & convivorem, sed inter primos, & ante Petrum, Joanni proximum considerare permittit.

3. Ter distinctè sceleris concepti monuit, sed nomini semper pepercit. Et primò quidem teclè monens, Vos, inquit, mundi estis, sed non omnes. Deinde paullo apertius: *Qui manducat mecum panem.* Imò etiam, quodd Joannes asserit, protestatus est, *Vnus ex vobis me tradet.* & nomine tamen semper suppresso. Denique etiam atrocitatem criminis exponens, *Va, inquit, homini illi, per quem Filius hominis tradetur.* Bonum erat ei, si non esset na-

Aus homo ille. Nihil effectum; noluit mollescere hoc saxum. Sed ò Deus, quàm levi pretio caelorum terrarumque Dominus est venditus! quot asini & canes, quot vasa testæ, quot vitrea pocula, sanguinariam metcedulam hanc superant? Stultissime, scelestissime venditor, impiè emprores! Itane cæli pretium, pretio vancit tam vili?

De pretio Christi venditi li Auctorum ingens, & sententia diversissima. Sunt qui censent fuisse duodecim nostrates coronatos aut Philippæos, vel florenos quindæcim. Ita Hostius l. de Re nummaria c. 5. Suarez tom. 2. in 3. part. D. Thoma. disp. 34. scilicet. 1. Passim rejicitur Casaris Baronii sententia de 330. coronatis. Vide quid hæc de re sentiam Ioan. Bapt. Villalpandus, & Hieronymus Pradus in Ezech. tom. 3. part. 2. l. 2. disp. 4. c. 31. Pererius to. 3. in c. 20. Gen. disp. 2. Lorinus in cap. 4. Act. v. 37. Bosqueteri Cohrus conc. 31. v. 2. Cornelius de Lapide in c. 37. Gen. nobis p. 239. Iacobus Saliarius tom. 6. Annot. vet. Test. ad Annum Christi 34. nobis p. 890. putat Christi venditi summam fuisse 36. Francorum cum quadrante (Francus Gallicus unus continet 10. victoriatos.) & secundum hunc calculum computat Saliarius. Ab hoc non dissentium Cornelius Iansenius, Emmanuel Sâ, Ioannes Maldonatus, alii. Nec ego huic sententia multum refragari velim. De hoc eodem venditi Christi pretio vide Aurifodanam meam part. 3. cap. 1. Adde: Pro varietate regionum mirè variant hæc moneta, FRANCUS. Nam in Lotharingâ nostrates 6. bacios aequat pretio, alibi 8. quodd in Avridanâ non expressimus. Alia regiones Francum pro 9. alia pro 10. bacis nostratibus, ut in Galliâ accipiunt. Si ergo Francum Gallicum sumamus pro 10. bacis, dicemus 30. argenteos, venditi Christi pretium fuisse 24. florenos, Philippæos vero 18. & duos bacios cum dimidio.

Quodd si Francus pro bacis 9. computetur, erunt floreni 21. Philippæi 16. Quodd si Francus bacis 8. aut sicut Lotharingus, Francus 6. bacis constet, pretium Christi venditi ad calculos nostri floreni vel Philippæi revocare, facillimum erit & dictis.

4. In genua ante hunc nebulonem procubuit cali Dominus, tamquam delicti veniam rogaturus. Neque hoc solum; pedes etiam illi lavit, & quidem omnium primo, quodd Auctores optimi tradunt. Et quomodo tandem Angeli sese ad hanc injuriam continere poterunt? Hæc certè Christus magis se abiecit, & honorem suum depressum ivit, quàm cum ab aliis mysteriorum ignaris caderetur, confunderetur, in crucem suffigeretur. Sed hæc Domini submissione nihil promotum.

5. Hoc unum restabat, quo majus non poterat. Uti ceteris, ita huic homini scelestissimo suum corpus porrigit edendum, suummet propinat sanguinem hauriendum. Sed nihil animi melioris impetrat. Hic certè Iscariotes eos omnes repræsentavit, qui futurus post sæculis Eucharistiam sumpturi essent sapurâ conscientia: qui venturi essent ut amici cum Christo cenaturi dum noxa lætalis in animo hæret. Hic & illi etiam altum ingemiscant, qui quidem sceleris puri, paullo post tamen voluptatula vili vendunt Christum, & animo exturbant.

6. In ipsomet flagranti scelere, dum osculum particidale dulcis Jesus accipit sceleratam belluam suavitè affatus, Amice, inquit, ad quid venisti? Filium hominis osculo tradis? Surdo hæc omnia, hæc cauti Marpææ dicta. O durum cor! ò peccus adamantinum! Uti accipit, in veritum abit, in præcepit ruit.

Ita Deus quotidie nobiscum agit, nil non medicina in nobis explorat, ut aeternæ morti nos subducat. An non crebrè satis nos monet; aures cohortationibus pervellit, conscientiam tacitis afflat instinctibus? Ex ipsius catino edimus; nutrit nos; sed & pedes in exomologesi nobis lavat, veniâ delictorum nos donat, suum nobis Corpus, suumque Sanguinem, ad lubitum nostrum, in cibum & potum apponit. Nec quotidianos quidem convivas rejicit. In ipso subinde peccato amantissimè monet: Amice, ad quid venisti? an ideo te creavi, ut me injuriis afficeret? Desperatis omnibus remediis tandem refractario dicitur: *Quodd facis, fac citò.* Ito, perfidè, ito; animo tuo satisfacito; certa tibi imminet pernicietis, sed cave Deum accuses, aut in alios culpam detives, tu ipse tui faber es exitii; peribis, quia voluisti perire.

Luc. cap. 22. vers. 10. & seqq.
Triplex cena à Christo discipulis data.
De triplici hac cenâ libro singulari Ioannes Walterius Antverpiæ editus anno 1617.
Christi mansuetudo erga suum proditorè.
Hier. cap. 2. vers. 12.

Ioan. 6. 13. vers. 21.
Vic quibus tentavit eum à concepto flagitio abducere.
Catimus hic Genes:
Calice in hac cenâ usus patris Romæ asservari dicitur ad S. Joannem Lateran.
Ioan. cap. 13. vers. 10.
Ibid. v. 18.
Marci c. 14. vers. 21.

Cur Christi-
stus Juda
hominem
negam in
Apostoli
elegi.

Sed forsitan quæras, Cur, obsecro, Christus hunc ho-
minem nequam in Apostolum elegit? Mi bone Chri-
stiane, cur, obsecro, Deus creavit Angelos, quos scivit
apostatas futuros? Cur protoplastum in paradiso col-
locavit, quem in paradiso non permanfurum ab omni
æternitate præscivit? Cur quotidie vult nasci tot homi-
nes malos, quos minime ignorat certo damnandos? Nimirum optimus Deus, cum tales creat, suam orbi
bonitatem monstrat; cum damnat, justitiam. Ita nostro
nos arbitrio permittit; si bonæ mentis sumus, paratum
præmium; si nequam sumus, paratum supplicium; &
nihilominus ipsa nequitia nostrâ in finem bonum ui-
tur, quemadmodum Judæ proditione nobis saluti, ipsi au-
tem exitio fuit, quia esse voluit.

Mitamus ergo curiosiores illas quæstiones, & potiùs
admirandam Domini manufacturam, summam ani-
mi æquitatem discamus. Nostræ sed prævæ indolis est,
peccata sua tegere, aliena vulgare, inimicos odisse, &
malis omnibus impetere. Christianum est, Domini
præceptum est, inimicos diligere, pro iis preces funde-
re, illis benefacere. Hoc nos Christus & in cenaculo, &
in monte Golgothæ docet.

§. II. Petrus Christum negans.

Negatio
Petræ acer-
bior fuit
Christo
probris &
retortivi-
bus.

Robra & verbera Dominus Jesus acerbè sensit,
sed acerbius negationem Petri. Hæc in domo Cai-
phæ contigit, uti Origenes, Cyrillus, alii docent, id quæ
inter horam noctis duodecimam & quartam. In eâ-
dem hac domo crudelis planè colophus ab infimo man-
cipio incussus est Christo. Sed minùs sensit mitissimus
Dominus ab inimico servo verberari, quàm negari ab
amico Petro. Hic Jobi voces opportunissimè usurpari
poterant: *Frater meus longè fecit à me, & nos mei, quasi
alieni, recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, &
qui me noverant, oblitri sunt mei. Quem maximè diligebam,
aversatus est me.* Inter primos Christus maximè dilige-
bat Petrum; inter Apostolos Petrus au dactissimè nega-
vit Christum.

Iob cap. 19.
vers. 13, 14.
& 19.

Julius Cæsar in Romanâ curiâ Senatorum sicis un-
dique petitus, in unum Marcum Brutum oculos desi-
gens exclamavit, *Et tu fili!* cum dicto sese involvit, ut
honestiùs caderet. Liceat hîc pæne idem usurpare: Et
tu Petre Apostolorum primarie, tunc ista in me audes?
Quem ego ceteris præfeci, plus ceteris amavi, quem
ego in petram posui, pro quo singulariter oravi: Tunc
hoc mihi? Itane ad temerarium verbulum ruit colum-
na? Ubi nunc, quæso, magnifica promissa tua, Animam
meam pro te ponam? Et vel nosse negas? Non nossti me
Petre, quem Christum filium Dei vivi palàm confessus
es? Ad cujus genua in navi proci dens, *Exi à me, ajebas,*
quia homo peccator sum Domine. Cui omnium Apostolo-
rum loco respondebas: *Domine, ad quem ibimus? & verba vi-
te æternæ habes.* Cujus candicantem vestem, & radian-
tem vultum in Thaboreâ rupe aspexisti. Non nôsti me
Petre, quem mari & ventis imperantem, panes multi-
plicantem, ægros sanantem, ad vitam mortuos revo-
cantem, tot alia miracula patrantem vidisti, quem con-
cionantem toties audisti? Hunc ipsum hominem non
nôsti? Et, quæso, non ampliùs meministi, nocte hac
proximâ quid videris, quid audieris mirandorum? O
Petre, ô Ecclesiæ petra! Itane lato in hominem igno-
rum unâ secum cruci affixum, plus exeret pietatis & fi-
dei, quàm tu & omnes Apostoli? Animum collige; non
est quòd jubeatis animam pro Christo ponere: modò
animosius uni focariæ velis respondere. Sed ô incon-
stantiam! ô infirmitatem humanam!

Matth. c. 16.
vers. 16.
Luc. cap. 9.
vers. 8.
Ivan. cap. 6.
vers. 68.

O nimis à nobis fragiles! Quò fortitudo & sanctitas
sibi relicta corruit? Nusquam tutus locus, è cælo cadit
Lucifer æternum puniendus, è paradiso ejicitur Ada-
mus, in illum non recipiendus; Ex Apostolorum Colle-

gio à seipso excluditur Judas fure finiturus; ad mulier-
culæ vocem exanimatur Petrus Christi vicarius; sed
Christum ter negaturus. Hæcine illa est petra, supra
quam ædificanda fuerat Ecclesiæ, adversus quam infero-
rum portæ non sint prævalitura: Illène Apostolo-
rum apex, cui claves regni cælestis committenda? Heu,
fundamentum istud labitur; hæc petra, velut testa con-
teritur! Quis sine clavibus cælum subeat, quis claves
speret ab eo, qui Magistrum, à quo claves acceperat,
negasset? Aut quomodo negantem Magister discipu-
lum nosse vellet aut posset? Noverat Magistrum Petrus
inter convivia Zachæi, Matthæi, Pharisei, Canæ Gali-
lææ, Agni Paschalis: jam pollicitationum amplissimam
oblitus, jam hominis illius paulò antè charissimi
noticiam omnem negat ac pernegat, nec simplici jure-
jurando dicta confirmat. Quomodo sol firmamenti
Apostolici versus est in noctem, in tenebras? Quantam
eclipsim muliebris hæc luna offudit primò huic fideri?
Quomodo ancillaris nubecula unica hunc Ecclesiæ so-
lem obtexit? Nulla hîc Jabel clavo & malleo arma-
ta, non Juditha Holofernis gladio ad cædem parata,
sed vilis ancillula animosum Petri pectus interroga-
tiunculâ expugnat.

Petrus sibi gigas magnus, & Goliathus aliquis vi-
sus, *Esti, ait, omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam*
scandalizabor. O inauratam statuem! sed lapillus unicus
frontem illius icit, & tota corruit, constantia omnis
evanuit. O Petre, tantùm cogita paullisper quis inter-
roget: non ferox miles, non ipse Pontifex, non totum
concilium, sed unica ex te querit ancilla, de tuo Ma-
gistro, nec eum seductorem, sed hominem appellat.
Quid adèd trepidas in Pontificis atrio? ante horas pau-
culas in cenaculo magnifica pollicebaris, grandi pro-
missor hiatu. Ubi nunc promissorum pars centesima?
Recordare, obsecro, Petre, cum pelagus animoso
gressu calcares, quòd ad venti vehementiam allquan-
tulum merfus, *J E S U M* Dominum tuum inclamâ-
ris, & ille continuo dextram porrexit, & incolumem
servavit. Jam fundum petis, sed illum ipsum non tan-
tùm non invocas, sed etiam nosse negas, Magistrum
tuum, Dominum tuum, ipsum Deum tuum. Quæ tan-
tæ causâ ruina? Paulo antè hujus hominis, de quo
quæstio est, Corpore & sanguine passus es, tot arcano-
rum illius eras conscius, jam annis pluribus inter ho-
minis istius charissimos pubicè habitus, & hunc homi-
nem negas nosse? quæ tantæ commutationis, quæ tan-
tæ causâ ruina? Causâs in digiros mittemus.

Prima: Nimiùm sibi tribuebat Petrus, & præfide-
bat, exerosque præ se spernebat: Etiam si, ait, opor-
tuerit me mori tecum, non te negabo: *est omnes scan-
dalizati fuerint in te, ego nunquam.* Perinde ac si dixit-
set: Ego solus fortis, ego mortis contemptor, ego solus
prudens & impavidus. Videre, obsecro, misella & im-
plumis avicula, volare conata, decidit. Occursum, sed
malignum vitium Confidentia sui * & temeritas, quæ
per cuniculos in præceps ducit. Nemo suis fidat opi-
bus, ingenio, viribus, prudentiæ, doctrinæ, potentia.

Qui se existimat stare, videat ne cadat. En Apostolus iste
præservidus, testimonio Domini mundus, corpore Do-
minico saginatus, turpissimè tamen ter lapsus, & sem-
per gravius. Primò negavit, dein & juravit, demum
cum detestatione anathematizavit, quia non novisset ho-
minem. His veluti scalis ad scelus ascenditur, tantò peiùs,
quantò altius.

Alterâ causâ: Somnus intempestivus in oliveto. z. Somnus
cùm illic fuisset vigilandum, dormivit; cùm genua in
preces hectenda, sedit aut jacuit: hinc cùm standum
esset, fugit, post fugam à longè secutus. Hortatus Pe-
trum Dominus ad excubias nominatum: *Simon dormis,*
*ajebat, non potuisti unâ horâ vigilare? Vox Domini confir-
gentis cæcos, sed non soporem Petri. Nihil effectum est*

Matth. c. 26.
vers. 33.

Causâ
ruinæ in
Petro:
Prima:
Confiden-
tia sui.

* Præsum-
ptio vocari
solet.

1. Cor. c. 10.
vers. 12.
Septies, ut
Cæstanius,
sed male ait.
Matth. c. 26.
vers. 74.

2. Somnus
intempe-
stivus in
oliveto.
Marci c. 14.
vers. 37.
Psal. 28. v. 9.

Handwritten notes in the right margin, including the name 'LAVET' and other illegible scribbles.

commonitione plus simplici. Aureus non habuit tam profundus sopor. Atqui hæc magna remissionis erant indicia. Nimirum, quod Pfalter dixit, *Filii Ephrem intendentes & mirrentes arcum, conversi sunt in die belli.* Arcum intendimus, cum quid pie fastidire volumus, sagittas emittimus, cum voluntatem in opus educimus, sed die belli turpiter ante pugnam cadimus, cum inter tentationes nostra ipsi decreta evertimus, longèque aliud quam statueramus, facimus. Ita Petrus in cenatione se victorem mortis jactavit, in horto nec somnum quidem superavit. Mi Petre, quam longè diversa sunt, strenuè dicere, & strenuè facere?

3. Societas mala.

Joan. cap. 18. vers. 16. Ille alius discipulus non videtur fuisse Ioannes, ut aliqui censent, sed Nicodemus aut Ioseph ab Arimathea.

Psal. 105. vers. 35. Hier. cap. 51. vers. 6. & 49. v. 30.

Hier. c. 17. vers. 5. Homini non fidendum,

Sed in solo Deo spes est ponenda.

Gradus per quos Petrus in præceptis abiit.

Tertia causa: Societas mala. Quid miramur Petrum gravius lapsum? Non fugit impiorum cõsortium. Quod Joannes commemorans, *Petrus autem, inquit, stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus Pontifici, & dixit ostiarie, & introduxit Petrum.* O infelix beneficium, quod accipientem impulit in exitum! Nocuit, brevi etiam tempore, inter improbos egisse. Societas prava, res pestilentiissima. Nec unquam mitius aut suavius discuntur mores improbi, quam ubi vitia per oculos & aures alicuè instillantur, quod proprium societati male. Hebræo populo nihil æquè nocuit tot sæculis, atque multa cum idololatriæ consuetudo. Hæc una res Judæis omne vitiorum genus, ipsamque idololatriam inter tot luculentia Dei prodigia facillimè perlocavit. Quod Pfalter apertissime dixit: *Commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruerunt sculptilibus eorum.* Hinc illi Hicremiæ vatis clamores: *Fugite de medio Babylonis, & salvet unusquisque animam suam. Fugite, fugite, abite vehementer.* Quam grandi beneficio affecisset Petrum discipulus ille alius, si in aurem ejus insuferat! Fuge, Petre, fuge Pontificis seruos, homines sceleratos: abi vehementer, abi, abi ab hac aulâ, grande tibi malum imminet. Non abiit, non fugit, Pontifici servis se misquit, Dominum negavit, cum detestatione juravit.

Quam instabili fulcro nititur, qui suæ innititur fiducia! O nimis semper noxia præsentia, fatuata's præcipium! Tantò magis sibi ipsi diffidere, quantò magis Deo fidere oportet. *Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & a Domino recedit cor ejus.* Infelix nimium, qui divinam, verit in fiduciam humanam. Quam dubia & incerta, quam omni momento pendula sunt humana omnia! quam varia semper Principum gratia, magnorum favor, fortunæ lusus! quam certa plurimorum odia, æmula mentes, inconstantes amicitia! quam instabili, quam nullo stant fundamento, qui alieno favori, viribus, potentia fidunt! In nunc, & fide post Petrum homini, quantum vis amicos, & spera in adversis subsidia. In solo Domino spem pone: ille unus non destituet inter adversa; magis etiam aderit, animos addet & vires. Ab homine etiam amicissimo, etiam post summa beneficia, si speras, falleris: ne fallas, ne spera: spes tua pendeat ab illo solo, qui neminem unquam fecellit, spem humanam omnem vicit, qui que invocantibus se semper adfuit. Prudentissimus est, qui spem suam omnem in uno Deo ponit, quique extra hunc nihil sperat, nihil metuit. Non alienis favoribus, non suis, sed unius Dei gratia ac potentia fidit, nihil sibi ab alienâ, nihil à suâ promittit, à dextrâ Dei manu accipit. Nec rebus afflictis indignatur, nec ad lamenta se vertit: scit enim nihil ab illâ Dei lenissimâ manu evenire posse non optandum, non in suam salutem, & Numinis honorem. Hæc à lapsu tutos reddunt. Fecisset hoc Petrus, tam turpiter lapsus non fuisset. Ubi labi cœpit, per gradus, ut sit, in præceptis abiit. Primus gradus fuit: *Alios quam se minoris estimavit: Etsi omnes, non tamen ego.* 2. Domino præscienti omnia & optimè momenti non credidit. 3. Suis viribus plus nimio tribuit, promissisque carceris & mortis commu-

nionem, qui nec vigiliæ societatem præstitit. 4. Non semel de periculo monitus, imò rogatus, à somno tamen se vinci passus est. 5. Occasionem non fugit, nec impiorum familiare colloquium declinavit. 6. Christum Magistrum non semel tantum, sed iterum ac tertium abnegavit, & dicta insuper execratione ac juramento confirmavit. Sed criminis jam in totum admisso, & auditâ galli cantantis voce, *Egressus foras stetit amare.* Hic gemino documento erudimur.

I. Scelere commisso, nec dimidium quidem diem differre penitentiam. Nam peccatum, uti Gregorius loquitur, quod per penitentiam non diluitur, mox suo pondere ad aliud trahit. Animalia læsa maturatè medicam adhibere properant. Cervus faucibus dictamnum suum quarrit, suam plantagineum bufo, chelidonium suum hirundo. Peccasti? letale vulnus accepisti, mox oblige. Peccatum ut cancer serpit, nisi maturatâ penitentia obstitas. *Salubrius, ait Augustinus, sibi Petrus displicuit, quando stetit, quam sibi placuit, quando presumpsit.* Chrysostomi præceptio est: *Millies peccasti, millies penitere.*

II. Peccandi occasiones solerter fugere. Ubi Petrus ab impiis recessit, mox flere cœpit, dum in atrio Pontificis hæsit, peccatum auxit. Quid miramur nos identidem in pristinas relabi noxas? occasiones peccandi escas non fugimus. Hinc illa lacrymæ, hinc irriti labores. Quos Siraides acculans, *Qui baptizatur à mortuo, inquit, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio ejus?* Si serio doles, dolendi causas fugies. Quæ in aulâ Petrus deliquit, extra aulam deploravit. Duo illum egressus & Petrus fleus monuerunt, Christi aspectus, & galli cantus. Vix dubium, quin obtutum animi, ipsi etiam exteriores oculi confirmarint. Ipsum etiam gallicantium infelicitatis atrio Petrum ejecit. Hinc Clemens Romanus de Petro, *Quærit, inquit, gallum auditur, in genua procidit, & veniam lacrymans petivit.* At verò quilibet, Laurentio Justiniano teste, suum gallum domi habet, suam conscientiam. Beatus quæ vesperi quotidie, priusquam se somno permittrat, hunc gallum cantantem audit, peccatus tundi, delictorum veniam postulat.

S. III. Herodes Christum illudens.

Romanus præses Pontius, ut sese alex periculosa subduceret, Christum Herodi vincitum transmisit. *Herodes autem viso IESU, gavisus est valde: erat enim cupiens multo tempore videre eum, et quod audiret multa de eo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.* Quomodo autem gavisus est Herodes, cum Phariseorum aliqui Christum monuerint: *Exi, & vade hinc, quia Herodes vult te occidere?* Aut ergo animum mutavit Herodes, aut illi hoc confixerunt. Fuit autem Herodes Antipas Ascalonitæ magni Herodis, qui tot millia infantum jugulavit, nobilis tyranni filius, nec degener à parente partus. Hic igitur Herodes Antipas, partim ambitione, partim curiositate ductus, lætabatur ad suum tribunal hunc vincitum stare, qui magiam aut histrioniam exerceret, aut schenoboticam faceret; ideo prodigii aliquid expectabat. Cunctantem ergo quæstionibus urget. De his nihil certi produnt divinæ litteræ. Potuerunt hæc tales fuisse. 1. An is ille, qui patienti suo etiamnum infans illuserit. 2. An eum se ferat, cujus adventu simulacra Egypti corruerint. 3. An ipse cæco nato diem restituerit, leprolos, claudos, surdos, à malo genio infellicos curavit, Lazarum sepultum, ut fama est, in vitam revocavit. 4. Quæstionis loco, iussit adferri panem multiplicandum, aquam in vinum mutandam. 5. Denique quæsit, num ipse sit Messias, quæ ipsius doctrina, qui discipuli, quid criminis pararet. Cupidissime autem signum expecebat, & eo vilo libertatem præmittebat. Opinatur Anselmus in præcommentatione: Herodem libimet coronam à capite detraxisse, & impos-

fuisse Christo, & unâ libertatem promississe, si miracu- lum ederet.

O Herodes fatue ! ô Regum curiosissime ! si scias quis ante te stet, quæstiones longè aliter instituas. Hoc summum est prodigium, Verbum obmutescere, Sapientiam illusionis tolerantem esse. Quòd si aded ar- denter quæras miracula, paululum expecta, brevi è caelo terræque videbis. Sed ubi morum emendatio ? Hoc tibi utilissimum foret miraculum, si tute ad frugem applicares animum. Sed porior tibi curiositas est, & impetandi libidò, quàm animus ad virtutem compo- situs.

Ita Herodes interrogabat eum multis sermonibus.

At ipse nihil respondebat. Silentii causæ vel nobis notæ complures. 1. Ad emendationem nihil fecisset respon- sio. Una & sola curiositas hic respicienda venabatur.

2. Tacebat Jesus, ne verba & signa damnationem ob- stinatissimi hominis augerent. 3. Tacebat, ne proximos cruciatus & mortem crucis impediret. 4. Tace- bat, quia vocis suæ, Joanni Baptista silentium gladio rex imperasset. Non enim Christum loquentem audiunt, qui, quos mittit, rejiciunt. Interea stabant Principes Sacer- dotum, & scribe constanter accusantes eum. Illud utique valde urgebant, quòd regem publicè nominasset vul- pem. Verebantur enim ne sibi hic reus elaboreretur. Hinc accusationum plautra. Eorum summam colligamus.

1. Fanaticus habebatur Christus, & à malo demone in- fectus. Hinc publicæ voces illæ: Nôme bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium habes ? 2. Magus: In Beelzebub, ajebant, principe demoniorum eiecit demonia.

3. Mauducus glutos, patinarius: Ecce homo vorax & pota- tor vini. 4. Hominum sceleratorum affecta: Publicano- rum & peccatorum amicus. 5. Arrogans & superbus: Pnus assilens ministrorum dedit alapam Jesus, dicens: Sic respon- des Pontifici ? 6. Blasphemus: Ecce nunc audistis blasphemiam, ait Caiphas, quid vobis videtur ? Sed & universus populus clamabat: Secundum legem nostram debet mori, quia filium Dei se fecit. 7. Rebellis & seductor. Ita plebs vociferabatur: Commovit populum docens per universam Judæam. Et Pharisæi ad Pilatum: Seductor ille dixit adhuc vivens. 8. Latio denique, & latronum coryphæus, nam illorum medius pependit. Tamquam ad latronem existis cum gladio & sustibus comprehendere me ? Hoc unum ergo deat, ut etiam haberetur stultus.

Quocirca Herodes, non ut Pilatus modestissimi rei silentium miratus, sed hominem censens indoctum dūta- xat doctum, & plebi disertū, eum cum omni exercitū suo judicavit stultum. Idcirco omnia omnibus licere voluit in Christum. Atque ut hic lusus tantè iret hilarior, pluribusque innoceret, linteum album raptim perforatum humeris est injectum, laciniis per membra defluentibus, ut nemo nesciret, hominem esse factum, catatâ dignum. Quâ quidem ignominia rex stolidissi- mus, malè affectatam nobilitatem irridendam simul & puniendam esse censebat. Deinde, quia res Herodi cum Romanis, more Romano luse, ut qui regnum stultè affectasset, regni candidatus esse monstraretur. Verè Christus fuit candidatus, sed non alterius solii, quàm crucis, quâ nobis regnum pareret immortale. Sed quia superbia nostra obstabat, ideo pro servis Dominus, tantam hanc ignominiam, hos irritus tulit patientissi- mē, nec recusavit haberi pro stulto Christus Jesus, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi.

O mi bone Deus, quàm difficile, contemptum æquo animo tolerare ? Et quis hominum est quantumvis vilis & abjectus, nisi sit patientissimus, qui contemni se ferat ? potius alia omnia, quâvis perpeflu asperissima pati malimus, quàm contemptum & ludibria. Hoc igitur stratagemate, hac albâ veste irridenda erat & erudien- da nostra superbia. Disce homo vermicule, disce pul- vis contemni, rideti, abjici, calcari. Non displiceat no-

bis nova hæc sententia à tanto Magistro, tam tibi quàm mihi, quàm nobis omnibus tradita. Nam spre- vit illum Herodes cum exercitu suo, & iussit indutum veste albâ, & remisit ad Pilatum, Christus omnem exercitum hunc illudentem vicit patientiâ, quæ vincit omnia, con- temptum etiam & stulti amictum.

Hæc vestis alba mysteriis opulenta: Multis retro sæculis amisse sunt vestes geminæ, una purpurea, altera candida, idque loco admodum securo, ut putabatur, in ipso paradiso. Nam coluber, sed humanus valde ac- disertus, protoplastis furatus est vestem innocentie al- bam, & immortalitatis purpuram. Christus omnia tu- recuperavit fecitque, sua dedit Christus omnia, ut geminas ve- stes illas recuperaret. Recuperavit certè. Et niveam qui- dem illam in aula Herodianâ reperit, in prætorio Pi- lati purpuream.

Capitales olim Judices albis & atris calculis in reos abla- ti sunt. Rei, prout decebat luctum, atrati ad tribunal prodierunt. Ecce hic reus, Dei Filius, vel ab ipsis hosti- bus adversariis niveâ veste amicitur, & homo ipso ab omnibus pronunciat innocentissimus.

Inter quæ autem ludibria Christus jam ita candida- tus viam ex Herodis aula in prætorium Pilati relegerit, pio Lectori considerandum transeibo.

Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsâ die, nam an- tez inimici erant ad invicem. Pilatus homines Galilæos Herodis tribunali subiectos, in vincula prius rapuerat. Hinc inimicitia. Nunc velut errorem fallus amicitiam redintegavit. Hæc morum suavitas etiânum inter pessimos quosque usitatissima est: tunc maximè conspi- rant, cum contra Christum aut innocentes agitur. Chri- stus inter malleum & incudem constituitur, sub cultro Christus linquritur, & amicitiam inter se constituunt, & in bonorum perniciem conjurant.

Quòd si Judæus & idololatra tempore Christi pati- entis amorem, inter sese concilient, quânto magis Christiani in gratiam Christi passi omnibus sese odiis & limitatibus exarment, & benevolentiam mutuam restaurent ? illud Augustini assidue inculcandum: Non poterit concordiam habere cum Christo, qui discors esse volue- rit cum Christiano.

§. IV. Pilatus Christum flagellans.

Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Tentavit Pontius diversis modis liberate Chri- stum & morti subducere: cum horum consiliorum nullum succederet, ut demum misererent Judæi, jus- sit infontem in prætorio flagellari, cohorte ad hoc sup- plicii coactâ minimum mille virosum. Sententia, eheu- crudelissima in ipsam innocentiam pronunciata. Eâ acceptâ, Christus utique sublatis caelo oculis suo se Pa- tri sic obtulit: Mi Pater, quoniam ego in flagella para- tus sum, atque hoc tuæ voluntatis est, dabo corpus meum percutientibus.

Hic erudimur, imò & jubemur exemplo nimium potenti, ad omnes injurias, ad quæcumque demum flagella nos paratissimos præbere; si ita Deo sit visum, ita fiat.

Ergo virgineus iste homo, Dominus Jesus, suis ve- stibus exiit, omnia illi tegumenta inclementer abri- piuntur, statuitur nudus, uti primus homo investis suo figulo sterit. Nec ullus præcorum Patrum negat, quin Christus ad columnam nudissimus sic alligatus & cæsus. Infandum hoc, & præ tormentis omnibus admiran- dum. Nescio an tormentum aliud ullam Domino gra- vius acciderit. Sed merebatur hanc in Christo nudita- tem primæ parentis scelus primigenium, ad quod igno- rata nuditas erubuit, & tegere docuit, quod innocentia nesciebat. Ita justitiæ divinæ satisfaciendum erat, ut quem scelera nudassent, nuditas expiaret. Et en spolia- tur vestibus, & coram mille militibus aditatus nudus, qui

terram floribus ornat, qui suos amictus præbet liliis, qui aviculas plumis tegit, qui omnes animantes vestit, qui, quidquid verecundum est, velat & velare docet. Ah quæ verecundia fuit membris virginis à tot inverecundis idololatriis spectari nuda! Quis hic Domini rubor inter impudicos rîsus, inverecunda probra, propudiosos aspectus?

Jam etiam calcantur vestes, quæquæ limbi & fimbriæ valerudinem & flurem agris dederunt. Ubi nunc Adami ficulnea folia? ubi novorum conjugum perizonata? ubi panni & fasciæ præsepis? ubi lucida nubes Thaboris? ubi alatus Cherubim? ubi quid opus his velamentis? paullo post suo tegetur sanguine. Nam ideo acerbius flagellati sunt rei, ut in cruce penderent non penitus nudi, sed subomet saltem cruce teçti.

En igitur corpus virginum coram tot centuriis hominum ludibrio ingenti stat devalatum. Hic illa sine futuris tunica ab olivo cruenta, hic caro Christi, ob pridianum sanguineum sudorem maculis sparsa cernebatur. Sed nulla miseratio, nullus sensus erat illis belluis. Ita manus, quæ calum stellis distinxerunt, quæ morbidis sanitatem reddiderunt, quæ panes auxerunt, vincuntur ad columnam, & totum corpus paratur plagis. Cogitari potest, (quod hic sapius repetendum) dici non potest, quid sannarum & cavillorum impii & otiosi milites in Dominum Jesum effuderint. Hic certè pompa omnis & cultus luxurique vestium spectaculo admirando damnatus est.

Morte igitur Romano crucifigendus Christus, antè flagellandus erat. Sunt qui à Brutiis casum, & in cruce actum affirmant. Eodem autem Romano ritu funibus adstringebatur ad bipedalem columnam, quæ ad viri stantis umbilicum dumtaxat pertingebat, ut tam pectus quam tergum rei verberibus undique pateret. In brevioris hujus columnæ summo ferreus annulus ipmissos accipiebat funes, quibus flagellandi corpus vinciebatur. Marmoream hanc columnam, in monte Sion Paula vidua Romana vidit cruentam. Eadem ævo Bedæ peregrinis illic monstrabatur. Pars hujus cruenta Romæ in diva Prædix aede hodièque monstratur. Poterat hic Dei Filius illud Michææ usurpare: Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi. Ego ex Ægypto ducem tibi dedi columnam nubis & ignis, tu mihi reddis columnam doloris & sanguinis.

Ergo flagellatus est, & quidem divissimè, Orbis conditor, Flagellum & tintinabulum olim ad triumphatoris curram, at verò die Parasceves ad ipsam pæne Dei solium appensa. Nam Dei Filius ab omnibus desertus, flagris subiectus, pro execrabili & tintinaculo, ut Prisci loquebantur, habitus est. Beatus Vincentius illud Isaiæ, Disciplina pacis nostræ super eum, expendens, instrumento triplici censet flagellatum: virgis viridibus & spinosis, dein loris nodosis, filis ferreis intextis seu catenulis. Id pane omnes sentiunt, flagris è funibus aut loris cum oscillis casum. Cui sententiæ & Justus Lipsius accedit. Virgæ honestiorum, flagra mancipiorum erant supplicium.

Ligemus, obsecro, ad columnam istam, rebellem voluntatem nostram, & omnem carnis petulantiam. Hic vagos oculos, hic & manus licentiosas adstringamus timoris & amoris funibus.

Porro flagellationis istius modus sine omni modo & lege fuit. Legibus divinis olim ita imperatum: Sin autem eum, qui peccavit, dignum viderint plagis, prosternent eum coram se facient verberari. Pro mensurâ peccati, erit & plagarum modus, ita dumtaxat, ut quadragenarium numerum non excedat: ne sedè laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Hinc Hebræis numquam nisi solum triginta novem ictus infligebantur, ne umquam plagarum numerus lege definitus excederetur. Hinc Paulus oçies omnino virgis aut flagris casus, ipsomet teste, à Judæis quin-

quies quadragenas plagas unâ minis accepit. Aliàs ter virgis casus. Lex ista neutiquam servata in Christo, qui operum à Romanis flagellatus, & plagarum numerus excellè nimio auctus. Bigitta è Normannis oriunda, illustris Christi sançimonix vidua, Christi flagellati quinque millia flagellati quadringentas septuaginta quinque plagas numerat. Beata Gertrudis simili ferè calculo in flagellatione ictuum quinque millia quadringentes sexaginta sex colligit. Beatus Vincentius ossa humani corporis ducenta septuaginta sex asserit è Medicorum sententiâ, Christum verò ita flagellatum air, ut eivis ossium plaga triplex infligeretur. Non aspernamur ista, sed non adeo certa ducimus.

S. V. Sententiæ hîc certa statuitur & explicatur.

Hoc ergo certum est, quod Cyrillus Alexandrinus, Chrysothomus, Augustinus, alii affirmant, Christum Jesum divissimè flagellatum. Quod è divinis voluminibus satis liquet. Jam olim per Psaltem Christus veluti rem factam memorans, Et fui, ait, flagellatus tota die. Aded sæva & aded proluxa fuit hæc verberatio. Idque confirmans, Supra dorsum meum, inquit, fabricaverunt peccatores, prolongaverunt iniquitatem suam. Uti fabriles operaerunt in eadem ictibus assidue repetitis, ita hunc crucis candidatum Romani verberabant. Hebræa phrasi: Ataro tergum meum sulcârunt agricolæ; nam uti cultor terram profcindit ferro, & sulcos ducit, ita hostes mei corpus meum corderunt. Quod Isaias luculentissimè confirmans, vel ipsi oculis testibus, A plantâ pedis, inquit, non est in eo sanitas, vulnus & livor. Et vidimus eum, & non erat aspectus. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit; & nos putavimus eum quasi leprosum, & percussim à Deo. Christus ipse in lugubria ac supremo itinere illo Hierosolymam versus, peculiaritè ac duplicem mentionem de se flagellando injiciens, Ecce, inquit, ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum. Siluit Dominus Crucem, sed non siluit flagellationem, quam feroni bis miscuit.

Quod si etiam mentem Romani Præsidis spectemus, & finem quem is sibi præstituit, Christum acerbißimis flagris concisum dicere non cessè est. Nam Pilatus hoc secum utique volebat: Si reum hunc remisissus castigem, furiosam plebem nunquam mitigavero; non acquiescent, ubi perfunctoriè casum spectaverint. Vos igitur hunc virum Hebræum acerrimè verberate. Facillimum erat instigare milites jam antè ad id promptissimos: Romani siquidem extremè oderant Judæos. Accedebat haud dubiè pecuniaria promissa Pontificum & Phariseorum, qui milites incitabant, ne reo illi quidquam parcerent. Ita in præmium hos carnifices savisse dixeris. Laudatissimus ille audiit, qui ferocius & validius sævit. Quidquid tangi potuit, sanguinem profudit. Nulla pars corporis verberibus vacua. Inaudita sæculis immanitas. Atque hinc res certa, Christum flagris atrocissimè multatum. Et, quod credibile, primis quidem ictibus suffusam sanguinem, dein supremam cutem repetitis toties plagis laceratam, ipsam denique carnem avulsam, rivulis purpureis undique defluentibus. Quantus hic dolor? Et quanta, ô Deus, patientia in tam acerbis cruciatibus?

Tarsensis Paulus, cum juberetur à Tribuno in castra duci, & flagellis cædi, cumque jam loris adstringeretur, dixit adstanti sibi Centurioni: Si hominem Romanum indennatum licet vobis flagellare? Quo audito Centurio Tribunum adit, dixitq;: Quid facturus es? Hic homo civis Romanus est. Protinus ergo discesserunt ab illo, qui eum torturi erant. Ipse quoque Tribunus timuit, postquam rescivit, quia civis Romanus esset. Cùm C. Vetres Siculus Prætor quempiam

Gerson & Arius Montanus bis flagellatum ajunt. Melius negant alii.

Hieron. in epitaph. ad Eustochium. De hac columnâ Paulinus, Penitentius, Greg. Turon. Nicephorus. Mich. c. 6. vers. 3.

Isaiæ c. 53. vers. 5. Tribus instrumentis flagellatus est Christus.

Vide I. Lipsium de cruce, lib. 2. c. 3. Flagella hæc, inquit, aspera talis aut osculis.

Flagellatio fuit sine modo & lege. Deus, c. 25. v. 2. 3.

Extant carmina: Barthol. Lau-

